

g l a s e

Leto VII. - 13 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 7. 1960

K SLOVAŠKEMU VEČERU

Slovenska kulturna akcija začenja s *slovaškim večerom* ciklus prireditvev o slovanskih narodih, s katerimi bi se člani seznanjali tekom let s sodobnimi kulturami naših bratskih narodov predvsem s pogledom na naše medsebojne kulturne stike v preteklosti ter sodobno stanje njih emigrantskih kultur. Tako bi se s časom seznanili z vsemi slovanskimi narodi in navezali kulturne stike z njimi, v kolikor nam je mogoče. Morda je prav Slovenski kulturni akciji usojena naloga, da poveže vse slovanske emigrantske v neko ožjo družino, ki bi se med sabo vsaj poznala in medsebojno vplivala. Svoj čas je *poljski večer* ob Mickiewiczevih slavnostih lepo odjeknil med poljsko publicistiko in mnogo pripomogel k medsebojnemu kulturnim stikom.

Letos bi radi vpostavili tako zvezo med slovaško in našo kulturno emigracijo in to ob priliki stoletnice rojstva slovaškega pisatelja *Martina Kukučina*, ki je v marsičem naravnost simbol za tako povezavo. Ne samo, da je večino življenja preživel ta slovaški pisatelj, katerega roman *Hiša v bregu* imamo tudi v slovenskem prevodu, med Hrvatji na otoku Braču, temveč se je s Hrvatji tudi preselil v Čile, kjer je v Punta Arenas deset let živel ter hodil na svoje posestvo v argentinsko Patagonijo. Epopeja teh vseljencev Mati kliče in Sprehodi po Patagoniji sta klasični deli tega pisatelja, ki je zato prav nam emigrantom in inmigrantom v te kraje posebno blizu in bi bilo prav, da se seznanimo z njim. Ta slovaški jubilej nam daje priliko, da se ozremo na zgodovinsko zvezo obeh narodov med seboj, ko smo v davnini bili celo eno samo etnografsko in državno telo, dokler se ni madžarski klin zadril med nas in naš ločil v severne in južne Slovane. Brižinske spomenike si lasita zdaj že oba naroda: ne samo slovenski, temveč tudi slovaški. Pribina, slovaški knez, je bil tudi naš vladar, in naš Kocelj njihov, kakor sta sveta solunska brata družila Slovaško in Panonijo, Nitro in Koceljev dvor v Blatnem gradu.

Še danes je enako poimenovanje obeh narodov: eni kot drugi smo slovenski narod (slovensky národ) in eni in drugi govorimo isti "slovensky" jezik, in so dekleta enega kakor drugega naroda "Slovenke", dasi se v moški obliki ločimo v Slovence (slovaško "Slovince") in v Slovake (slovaško "Slováci"). Vse to nam priča, da smo iz istega izvora.

Slična pa je bila tudi usoda obeh narodov potem v tisočletni odvisnosti, ko smo sanjali o kralju Matjažu in oni zaupali v svojega Janošika, da nam pripeljeta lepšo bodočnost. In prav ta najmanjša slovanska naroda sta najvišje dvignila zastavo vseslovanstva s Slovakom Kollarjem in našim Vrazom, in pesem *Hej Slováci* je postala naša narodna vseslovenska in slovenska himna "Hej Slovenci" in je celo državna himna Jugoslavije naših dni! Tudi narodni zastavi obeh narodov sta izšli iz tega istega izvora in v barvah — enaki!

Toda na tem večeru ne mislimo podajati zgodovine narodov, ki sta živela tako blizu drug drugemu in delila enako usodo predvsem s Slovenci pod Madžari, pač pa hočemo natančneje pokazati, kako smo se seznanjali med seboj s prevajanjem literarnih del: kaj so prevzeli Slovaki iz naše knjižne zakladnice in kaj mi iz njihove, in kako smo šli na pot za novo poznavanje in zблиžanje.

Predvsem pa bi hoteli s tem večerom s sodelovanjem slovaških znanstvenikov in umetnikov samih pokazati, kako se razvija danes njihova emigrantska kulturna delavnost, nakazati neka pogledov v njihovo leposlovje, prozo in poezijo, pa tudi v likovno umetnost ter knjižno produkcijo, kar nam more biti samo plodno glede spoznanja stanja sosednega slovanskega naroda, pa še bolj v zgledovanje in v vzpodbudo.

Prisotnost najpomembnejših takajšnjih slovaških kulturnih delavcev, ki smo jih prosili za udeležbo, tako pisatelja in predsednika Slovaške Maticice (orej v Slovaški in zdaj v emigraciji), *J. C. Hronskega*, pesnika *p. R. Dilonga* OFM, akad. slikarja *S. Nemčoka* in literarnega zgodovinarja prof. *S. Mečlara*, naj temu slovaškemu večeru da tudi tisti topli osebni stik, ki smo ga tako potrebni in ki more biti kulturni povezanosti v bodočnosti samo v prid.

Tine Debeljak

R. Dilong je pesnik v grškem smislu. Poezijo razameva kot dejanje, kot akcije, kot fakt, ki te silni čutiti, sodelovati in bojevati se za tisti ideal, za katerega se bori pesnik sam. Dilong je pionirski, ustvarjalni duh, pesnik na višini časa, ki s klasičnostjo in intenzivnostjo svojega dela prehitava sodobnost. Seznanil se je z novimi pesniškimi tokovi, toda prevzel je iz njih le impulz. Ni se zanašal z njimi, le informiral se o njih in se ob njih orientiral. Njegove vrhovne zbirke ga postavljajo med največje pesnike slovaške poezije sploh. Svojega časa literarni zgodovinar in ideološki teoretik dr. St. Mečlar ga je klasično imenoval "kneza pesnikov". K tej kategoriji ga usmerja njegov vsestranski literarni talent, govorniška suverenost, dar ritma, lahkost ustvarjanja, neizmerno bogata imaginarnost in globina misli. Dilong je zelo svojski pesnik, izgrajena osebnost. Bil je čas, ko je oboževal Rimbauda, kakor smo ga ljubili vsi, ki smo hoteli spoznati temelje moderne poezije, toda ni se opiral suženjsko nanj. Dilong je izobražen mož, toda kot pravi frančiškan ni nikdar imel knjižnice in nikdar nih hotel, da bi drugi mislili zanj. Kot priznavalec Absolutnega, največjih krščanskih vrednot, se ni samo v frančiškanskem redu zakoreninil, temveč si je iz njegove neizčrpne zakladnice prisvojil mnogo duhovnega čara in božanske inspiracije...

Jan E. Bor, v literarni studiji o njem, Buenos Aires, 1957.

P. S. — Pri požigu frančiškanskega samostana v Buenos Airesu, 16. junija 1955, je Dilongu zgorelo vse, kar je imel v celici, med tem tudi velik del epa, ki ga je pisal... in roman *Agonija* stoletja... pa tudi Balantičeve poezije v naši izdaji... Tako je pri Dilongu Balantič že drugič zgorel v nasilnem ognju.

TARIFA REDUCIDA
Concesión 6225

Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770

Na petem kulturnem večeru v soboto 2. julija je predaval prof. dr. Filip Žakelj o Velikih odkritjih pri Qumranu ob Mrtvem morju. Že ob začetku je bila dvorana skoraj polna poslušalcev in so za tem prihajali še drugi; dokaz, kako veliko je bilo zanimanje za snov, ki je bila na dnevnem redu.

Predavatelj je najprej podal pogled na najvažnejše literature o odkritjih v letih 1947 in 1948 v dolini ob Jordanu. Opozoril je na izredno zanimanje, ki je takrat nastalo po vsem svetu. Obrazložil je potek odkritij in podal okvir, kako se odkrivja sedaj še nadaljujejo, oziroma kako jih proučujejo. Pregled vsebine rokopisov je zaključil sliko vseh problemov, ki so se z odkritji sprožili.

Poslušalci so predavatelja nagradili z obilnim ploskanjem, po odmoru pa je bila debata, ki je opozorila na potrebo, da bi bilo primereno še eno predavanje in ga je predavatelj rad obljubil za prihodnjo sezono.

kronika

JUBILEJNO NAROČNINO so plačali: N.N. Veliki Buenos Aires, 800.- pezov; č.g. Malovrh France, Španija, 1.000.- pezov; č.g. Boljka S. C.M., Ecuador, 800.- pezov; č.g. p. Klavdij Okorn OFM, ZDA, 25 dolarjev in za sklad Glasa 1 dolar; dr. Bernik Jože, ZDA, 25 dolarjev; ing. Remec Vladimir, ZDA, 25 dolarjev; g. Ivan Breclj, Castelar, 800.- pezov; g. Šušteršič Marijan, Hurlingham, 800.- pezov.

Za TISKOVNI SKLAD Glasa: N. N. Florida, 100.- pezov; Čuček Janez, R. Mejja, 100.- pezov; Rebernik Ivan, Avstrija, 15.- pezov; Breclj Ivan, Castelar, 20.- pezov; Pipp Dušan, R. Mejja, 100.- pezov.

Mesto blagajnika pri Slovenski kulturni akciji je prevzel g. Rudolf Dermovšek. Vljudno prosimo poverjenike, naročnike, člane in prijatelje, da odslej naslavljajo nakazila na ime: RODOLFO DERNOVSEK, Alvarado 350, Ramos Mejia, FCDFS, Argentina.

Pesnik Vladimir Kos je v Tokiu dal v tisk svojo pesniško zbirko Dober večer, Tokio. Obsegala bo 64 strani in je pesnikova namera, da ves izkupiček iz prodaje daruje za gradnjo prostorov, ki bodo služili zbiranju revnih otrok na njegovi misijonski postaji v Tokiu. Upa, da bo do konca avgusta zbirka že izšla. Verjetno bo to prva knjiga, ki bo v slovenščini izšla na Japonskem.

— Ameriška slavistična revija "The American Slavic and East European Review" objavlja pod zaglavjem Pregledi kritiko o Janka Lavrina knjigi: The Parnassus of a Small Nation, an anthology of Slovene lyrics. Pisec pravi: "Profesor Janko Lavrin je svetovno znan strokovnjak za rusko literaturo 19. stoletja. Zdaj se je umaknil z univerze v Nottinghamu, živi večinoma na svojem domu v Istri in se spet lahko zanima za svojo rodno Slovenijo. Napisal je odlične študije o najpomembnejših slovenskih književnikih in je na bleščeč način prevedel slovenske pesnike v angleščino. Janko

MISLI IN PREBLISKI

Literatura očituje življenje ljudi in idej v času in prostoru. Ne enega ne drugega ni mogoče ločiti ali zapreti vsakega zase. Vzhodni blok držav in narodov so hoteli oddeliti od zahoda, preprečiti premikanje idej in medsebojno oplajanje. Počasi se je izluščilo spoznanje, da je to nemogoče. Še do pragov Kremlja so prodrli sadovi stvaritev v zahodni Evropi, kakor se je tudi zahodni svet rad veselil resničnih uspehov ruskih umetnikov in mislecev. Republika idej in lepote se ne da razmejevati po političnih vidikih in ozirih. Seveda je prihajalo do hudih pretresov in tragedij, v trpljenju in zagrenjenosti se je moralo marsikaj prekaliti in razjasniti.

Tudi slovenska književnost v domovini se ni mogla izogniti tej zakonitosti. V prvih letih po revoluciji se je sicer uveljavljala uniformiranost tudi v kulturi, vendar se je kmalu pojavilo krhanje, najprej skorje, potem je krenilo v globino in grebe danes že v boleče rane. Kdor bi danes prebiral vse, kar izvirnega izide v Ljubljani ali kar se skuša povedati na umetnostnih razstavih ali celo na odru v gledališču, bi se moral presenečeno vprašavati, ali se pod vsem tem res iskri resničen obraz sodobnega človeka v domovini.

In kakšen je ta obraz?

Juš Kozak je rezoner, skoraj feljtonist, od časa do časa mu pa izpod peresa privre vroča misel, polna doživetja in spoznanja. In ta krik kar preseneti. Rezoniranju in premeljanju misli, ki naj bi bile tistim, ki vodijo ulico, najbolj pogodu, se umakne meditiranje, kakor ga je napisal v eni izmed zadnjih številčk ljubljanske revije Naša sodobnost (štev. 6, 1960). V stilu Mask je napisal esej ali pripovedovanje, ki nosi naslov Odmevi na Silbi. Ko hodi po tem otoku Kvarnera, se vprašuje:

"Prešinilo me je smešno vprašanje, kako bi sodobni umetnik izrazil dramatično zamiranje dneva. V mladih letih nam je zaživela narava v barvah impresionizma. Potem smo doživljali: ekspresionizem, realizem, kubizem, surrealizem, dadaizem, dokler niso prevladali abstraktisti, ki so razkrojili vidni svet... Slikarju ne gre za to, da bi upodobil izvor svojega navdiha. V uporu proti vsej stari zakonitosti... poskuša oživiti abstrakcije narave in predmeta... Abstraktna umetnost je preplavila ves zapad in se radialno širi po zemeljski obli... pol stoletja staro abstraktno umetnost so zdaj krstili za novi realizem, realizem spiritualnega laboratorija... in medtem sem premišljal o Picassojevem izreku, "da umetnost ni resnica, ampak laž, ki nas uči spoznavati resnico..." In dalje pravi Juš Kozak: "Preletim članek Ilije Ehrenburga v Literaturi in žizn. Naslov mu je: Zakon umetnosti. Pri nas že stare resnice. V sovjetski literaturi, v kateri se je narava umetnosti pod političnim diktatom najbolj popačila, pomeni važno izpoved, vendar precejšnjo zakasnitev... Ehrenburg pravi, da družba, v kateri se pospešuje samo tehnični napredek in je umetnost nezadostno razvita, nikakor ni podobna tisti družbi, ki si jo prizadevamo zgraditi... Pisateljeva dolžnost ni bila in ne bo poučevanje, temveč odkrivanje globin duševnega sveta. Naša epoha je velika, težka, in ta zavest povečuje pisateljevo odgovornost. Zato mora biti tembolj človeški, pravičen, življenja naj ne registrira in ne prepisuje že napisanega." Velika in težka epoha, dodaja Juš Kozak.

In kakšna je ta epoha v pisanju slovenskega pisatelja? Marjan Rožanc trga in lomi srce in dušo človeka v dramski pesnitvi

— Knjižnica priročnikov za učitelje in profesorje v Ljubljani je izdala Pregled zgodovine filozofije, ki ga je napisal Jerovšek Janez. Založila je delo Državna založba Slovenije in obsega knjiga 264 strani.

— Pesnik Saint-John Perse, s pravim imenom Alexis Leger, dolgoletni generalni tajnik francoskega zunanjega ministrstva (kar pomeni: dejanski zunanji minister), je označil diplomata s temi beseda-

mi: "Kadar hoče diplomat govoriti resnico, tedaj mora uporabljati besede, kadar pa hoče lagati, takrat zadržuje, da molči."

— Član Académie française je postal filmski režiser René Clair. Dogodek pomeni pravo revolucijo v akademiji, ki doslej ni volila niti igralcev, niti režiserjev in utdine upodabljalajočih umetnikov. René Clair sploh ni postavil svoje kandidate (običaj je, da se kandidati za izpraznjena mesta sami prijavijo in opravijo pred polit-

v prozi "Jutro polpreteklega včeraj" (Naša sodobnost, št. 5 in 6, 1960). Ludvik pravi Primožu: Da, spodili (iz službe), oziroma sem sam šel. Komaj sem prišel, sem že moral k tajniku. Stalno zamujate, je rekel, stalno nekaj besedičite in nič vam ni prav. Čujte, je rekel, kaj res ne morete biti vsaj malce lojalnejši državljani? — Primož: (Pa ti? V zrak? — Ludvik: Jaz? Povedal sem mu svoje. Lojalen državljani je zmerom figa. Figa je bil v nekronamem meščanskem svetu in figa je tudi danes. Lojalni državljani, kar pogledajte se, ste sami — in nobenega haska... Lojalni državljani po njegovem naj umrem, še preden sem sploh začel živeti. Sem se je boril s puško v hribih, zdaj ko se je udobno zavalil v naslonjač in mu je zmanjkalo ognja, pa hoče zanj prikrajšati še mene. Pravico imam pretehtati svojo nespametno kri po žilah. Tudi jaz imam pravico... uživam, ko s svojimi prvobitnimi izpadi žrem živce na svetu, v katerem je zveličana laž. Ni vrag, da iskrenost nekoč ne bo samo slabost... Skratka, živeti je treba brez upanja, biti goli potrošnik vode, kruha in zraka... Treba se je zvrniti v znak, se sprijazniti s svojim položajem... in molčati, molčati, da z neprevidno besedo ne storiš komu kaj žalega... Včasih prekleto dobro vem, da sem še nekaj več: čutim ogenj, a ne morem goreti. — In Primož mu odgovarja: Goreti! Saj nismo na barikadah! Že res: človek je tudi ogenj, ampak računati je treba tudi s sodobnim življenjem: zdaj nihče več ne more navzven, zdaj gre vsakdo lahko samo še navznoter. Vase! — Ludvik: Nekaj bolnega se mi vsiljuje. Česar se dotaknem: poštena malodušnost, greh, naveličanost, strah, sramota. — Primož: Strah, sramota... Vidiš, prijatelj, takega sem te vesel... Dovolj nama je malodušnost, greh, naveličanost, strah, sramota... A tudi mene je samo naveličanost, greh, sramota. — In ko se dotakneta miru, koeksistence, vojne, nadaljuje Primož: ... Že zdavnaj nimamo več kaj žrtvovati... Dovolj smo se tolkli okrog sebe in končno je prišel čas, da sežemo vase. Ne vem, čemu vojna, ko vendar ne gre več za zmago, ampak za poraz... Samo to ti rečem, prijatelj: ne gre več za zmago, gre za poraz.

In ko se konflikt zaostri, se prvi umakne Primož in krične: Ne, ne bom... strah me je, samega sebe se bojim. — Ludvik misli, da se je premagal, da je zmagal, a se zave ter pristane na spoznanje: Strah je tudi mene... menda je le res: s temle se komaj začne...

Strah, tesnoba — to je atmosfera, v kateri živi literat — živi človek sodobnosti v domovini.

Pred leti je Miroslav Krleža vihtel najtrše orožje proti abstraktni umetnosti, odmevi njegovih filipik so pljuskali tudi v Ljubljano; po žolčnih polemikah so uradni ideologi prepustili bojišče drugim — in Juš Kozak priznava, da je abstraktna umetnost preplavila ves zapad — in da je Ilija Ehrenburg daleč za slovensko stvarnostjo. — Marjan Rožanc se v svojih junakih prebija do besnih ugotovitev, na dan mora vsak krik, priznati mora tudi poraz in ko se mu skuša iztrgati, se skušni in njegov junak prizna: Strah me je in: S temle se komaj začne...

V poljski književnosti najdemo podobne slike in njih najmočnejši slikar in pisec je Marek Hlasko. Mrak Varšave se je raztegnil tudi nad Ljubljano — premalo je še svetlobe, meglja je pregesta, da bi mogel kdo že slutiti prebliske ali bliske, ki bi po nevihti morali razčistiti ozračje.

Začetki analize — diagnoza je še daleč. Toda že analiza lahko mnogo pove.

vami vlnudnostne obiske vsem članom akademije, ki jim seveda svoje glasove takoj obljubijo, potem pa glasujejo čisto drugače).

— V Ljubljani se je moral dati operirati publicist Fran Erjavec. Na ljubljanski kliniki je bil operiran na črevesju; operacija je bila težjega značaja.

— Dr. Belič, predsednik Srbske akademije, je bil hkrati predsednik Jugoslovanskega slavističnega komiteja. Po njegovi smrti je bil

na nedavnem zasedanju komiteja izvoljen za predsednika dr. Bratko Kreft. Od Slovencev je še v komiteju dr. F. Bezlaj, profesor filozofske fakultete v Ljubljani.

— Slov. filharmonija v Ljubljani je priredila koncert, posvečen spominu 275. obletnice rojstva J. S. Bacha. Ob velikem simfoničnem orkestru pod vodstvom B. Leskovic so sodelovali še solisti Jelka Staničeva, Boris Čampa, Marijan Lipovšek, Hilda-Horak Čas, Mitja Gregorčič in Friderik Ljubša.

Lavrin je napisal izčrpen in silno koristen uvod v knjigo *The Parnassus of a Small Nation*. Številno prevajalce pesmi, med temi so nekateri že zelo znani, je kar veliko: Janez Gradišnik, Gloria Komar, Griša Koritnik, Janko Lavrin, A. I. Lenarčič, Kenneth Matthews, Walter Morrison, Vivian de Sola Pinto, Paul Selver in Ivan Zorman. Poleg Prešerna in Župančiča je v zbirki dostojno zastopan utemeljitelj slovenske moderne poezije Alojzij Gradnik. Po mojem mnenju je Lavrinov uvod v knjigo preveč naslonjen na protiklerikalno stališče nekaterih slovenskih pesnikov; vendar je urednik vključil dva katoliška pesnika: Antona Vodnika in Edvarda Kocbeka (verjetno zato, ker sta se oba priključila partizanskemu gibanju). Kocbek, avtor senzacionalne knjige *Tovarišija*, je zastopan z versko globoko občuteno pesmijo v prostem verzu (Molitev). Na žalost pa moramo poudariti, da ta antologija ni v celoti reprezentativna in zato ne more dajati sliko o slovenski poeziji kot celoti. Uredniki ali prevajalci so popolnoma prezrli pesnike, ki so bili ali so še proti režimu v Sloveniji. Stanko Jajež je v svoji *Zgodovini slovenskega slovstva* (*Zgodovina slovenske književnosti*, 1957. str. 538) z dolžno pohvalo opisal pesniško delo Franceta Bačantiča. Toda iz zbirke je izpuščen in zakaj? Ali zaradi tega, ker so ga partizani živnega zažgali ali pa zato, ker so emigranti dvakrat izdali njegove pesmi v zamejstvu? Menim, da moram na to opozoriti in to prav sedaj, ker pripravlja prof. Lavrin novo antologijo jugoslovanskih pesnikov in bi bilo gotovo sramota, če bi izpustil slovenske, hrvatske in srbske pesnike tako one v domovini ali v zamejstvu, pa so njih dela dragocena za umetniškega vidika. Literatura mora biti nad trenutnimi političnimi razlikami in nazori."

— Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani je v letu 1959 izdala naslednje knjige: *Letopis SAZU*, knjiga za leto 1958; uredil akademik Milko Kos. Vsebinska 1. organizacija; 2. člani; 3. poročilo o delu akademije; 4. publikacije in zamenjava publikacij. Posamezni razredi so izdali: I. (*Zgodovinske in družbene vede*) *Razprave*, Pavle Blatnik: *Zemljiska gospodstva v območju freisinške dolenske posesti*. V II. razredu (*Filološke in literarne vede*): *Alpes orientales*, referati s prvega zborovanja etnografov o Vzhodnih Alpah, ki je bilo leta 1956 v Ljubljani. IV. razred (*Prirodoslovne in medicinske vede*): Vladimir Klemenčič, *Pokrajina med Snežnikom in Skavnikom*. — Inštitut za geografijo je izdal: Ivan Gams, *Pohorsko Podravje*. — Izšel je poseben Geografski zbornik, ki obsega šest razprav. V razredu (*Umetnostni*) je v seriji del za glasbeno umetnost izdal: Marjan Kozina, *Balade Petrice Kerempuha*, za bas in orkester.

Tudi Kmetijski inštitut Slovenije v Ljubljani je izdal novo knjigo svoje knjižnice: *Pregled poljščin in predlog nekaterih kolobarjev za Slovenijo*.

Pri SAZU je izšlo delo slavista Antona Bajca: *Besedotvorje slovenskega jezika*. IV. predlogi in prepone. Knjigo je izdal Inštitut za slovenski jezik pri SAZU.

Pri Državni založbi Slovenije je izšel 12. zvezek *Zbranih del Janeza Trdine*. Knjiga obsega Bajke in povesti o Gorjancih, *Pisma Dnevnik*, *Dodatek*. Uredil je prof. Janez Logar.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Šesti kulturni večer v soboto 16. julija 1960 ob 19. uri,
v dvorani Bullrich, Sarandí 41

SLOVAŠKI VEČER

S P O R E D

I. d e l :

O slovensko - slovaških kulturnih stikih (Dr. Tine Debeljak)
Ob stoletnici rojstva Martina Kukučina (Prof. dr. S. Měčiar.)
(Bere v slovenskem prevodu Ruda Jurčec)

O d m o r :

Ogled razstave slovaških emigrantskih knjig in slik akad. slikarja Š. Nemčoka.

II. d e l :

Beseda o slovaški emigracijski književnosti, o pisatelju Hronskem in pesniku Dilongu (Dr. Tine Debeljak)

J. C. Hronsky: Svet na Razdrtem (Fragmente iz njegovega najnovejšega romana bere B. Fink.)

R. Dilong: Básnik (Recitira v slovaščini avtor sam.)

R. Dilong: Pesnik (V spomin F. Balantiču) (Bere gospa Vanda Martelančeva.)

Vse prevode iz slovaščine je pripravil T. D.

doma in po svetu

— Med pesniki v Rusiji uživa danes največji sloves Aleksander Trifonovič Tvardovskij, ki se je rodil l. 1910 v vasi blizu Smolenska. Njegovi starši so bili v dobi učevanja kulakov preseljeni v Sibirijo, kjer so izginili. Tvardovskij je postal znan po letu 1940 in je naklada njegovih del zelo naraščala (njegove poezije, črtice in povesti so izšle v nad tri in pol milijona izvodih). Prejel je Stalinske literarne nagrade v letu 1941, 1946 in 1947. V letošnji prvomajski številki moskovske Pravde pa je objavil dolgo pesnitev, v kateri je ostro kritiziral Stalina. Priznal mu je zasluge za dobo vojskovanja, sicer pa pravi, da "je bil Stalin egocentrični despot".

— Akad. slikar Božidar Kramole je priredil razstavo v Torontu. Bila je odprta od 18. junija do 2. julija. Razstavil je najnovejša dela in sicer 20 monotipij.

— Po desetih letih so v Pragi mogli gledati prve filme zapada. Med prvimi je bil film "Vojna in mir", nato pa so začeli predvajati

film "Starec in morje" (po Hemingwayevi noveli) in film "Moby Dick". Češka kritika je film "Vojna in mir" zelo hvalila.

— Letos slave v Evropi stoletnico rojstva glasbenika Gustava Mahlerja. Skoraj na vseh evropskih festivalih bodo izvajali letos njegove sinfonije.

— Svet za prosveto in kulturo okraja Celje je izdal ob koncu leta 1959 Celjski zbornik, ki obsega 340 strani. 19 piscev je napisalo 20 razprav in člankov. Številne slike izpopolnjujejo gradivo. Uredila sta zbornik Tine Orel in Gustav Grobelnik. Občinski odbor v Žalcu pa je izdal Savinjski zbornik, ki obsega 342 strani in 20 listov slik. Uredil ga je Drago Predan.

— Glavni francoski muzej je Louvre v Parizu, ki je bil med največjimi na svetu. Ni pa bil največji, ker je imel dosedaj razstavljenih samo 1100 del. Minister za kulturo André Malraux, pesnik in pisatelj, je odredil, da naj v drugem nadstropju odpro 22 novih

velikih dvoran in sicer za dela iz 19. stoletja. Tako bodo v novih prostorih razstavili 1100 del iz tega stoletja in bo odslej Louvre največji umetnostni muzej na svetu.

— Slovenska izvorna dramatika se množi. Poleg Mateja Bora je sedaj napisal dramsko delo še Marijan Rožanc: Jutro polpretekega večeraj. Naziva jo dvodejanko z odmorom ali brez odmora.

— Najbolj popularna literarna nagrada v Franciji je Prix Goncourt, vendar ima največ vrednosti nagrada, ki jo vsako leto podeljuje Francoska akademija znanosti in umetnosti — Académie française. "Grand prix de littérature", ki znaša sicer samo 10.000 NF (16.000 pesov) je letos prejela pisateljica ga. Simone za celotno svoje literarno delo. Pisateljica pripada starejši generaciji. "Grand prix du Roman" (5.000 NF) je bil podeljen pisatelju Christianu Murcieuxu, ki pripada generaciji surrealitov. Veliko veljavo ima tudi nagrada akademije za najboljšo delo iz zgodovine, tkzv. "Prix Gobert". Prejel jo je zgodovinar Roger Dion za delo: "Zgodovina vinogradov in vinskih vrst v Franciji".

— Ljubljanska revija Naša sodobnost napoveduje, da bo v prihodnjih številkah objavila esej Josipa Vidmarja o Slovenski poeziji, L. M. Škerjanca Sistematio o glashi, Dušana Moravca esej o Janezu Trdini, Izbor iz sodobne poljske lirike v prevodu Lojzeta Krakarja in List iz mlade furlanske lirike v pripravi Alojzija Gradnika. Izbor iz mlajše sodobne ruske lirike pa pripravljata Tone Pavček in Kajetan Kovič.

— Na pariškem knjižnem trgu sta se pojavili drami J. P. Sartra in Henryja de Montherlanta. Prvi je napisal delo "Les sequestres d'Altona", ki na odru ni imelo posebnega uspeha, zlasti kritiki so delo odklonili, vendar se že mesece in mesece predvaja pri razprodani dvorani, in ima sedaj še večji uspeh v knjižni obliki. V nekaj dneh je bilo prodanih 38.000 izvodov. Dramatik Henry Montherlant pa je napisal delo Cardinal d'Espagne; uprizoritve na odru še ni bilo, vendar je v nekaj dneh bilo prodanih 30.000 izvodov. Henry de Montherlant preseneča zaradi tega, ker jemlje snov iz zgodovine Čekve, dasi zase trdi, da je "ateist".

"GLAS" je štirinajstdnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejia, FCNDFS, Bs. Aires, Argentina. Ureja Ruda Jurčec. Tiska tiskarna "Federico Grote", Montes de Oca 320, Buenos Aires.